ЧІПКО НАТАЛІЯ ВАСИЛІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри криміналістики, кандидат юридичних наук, доцент

МАКОГІН ІРИНА ВОЛОДИМИРІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри криміналістики

ДЕЯКІ СПОСОБИ ВЧИНЕННЯ ВБИВСТВ З НЕОБЕРЕЖНОСТІ

Кожен злочин має зовнішнє вираження, яке характеризується суспільно небезпечним діянням (дією чи бездіяльністю), негативними наслідками, причинним зв'язком між діянням і наслідками, місцем, часом, обстановкою, способом. Не існує злочину без властивого йому способу вчинення. Спосіб учинення злочину відіграє важливішу роль у механізмі злочину, який є складною, багатокомпонентною та динамічною системою.

Загалом спосіб злочину являє собою характер дії особи, що виявляється у певній взаємозалежній системі операцій і прийомів підготування, вчинення і приховування злочину [1]. На думку Шепітько В. Ю. «за своєю структурою спосіб учинення злочину охоплює способи приготування (підготовки) до злочинного діяння, способи його вчинення та способи приховування (маскування)» [2].

Знання типових способів вчинення вбивств дозволяє ефективно застосовувати одну з найбільш актуальних та практичних схем розслідування, яка представляється науковцями у послідовності: від слідів злочину – до способу вчинення злочину; від способу вчинення злочину – до особи злочинця [3].

Г. С. Фоміна дотримується класичного поділу способів учинення вбивств: 1) підготовча стадія; 2) власне процес убивства; 3) заключна стадія (приховування злочину та його слідів, а також слідів своєї причетності до вбивства) [4]. На нашу думку, такий поділ є універсальним і найчастіше застосовується під час розкриття злочину.

Для відокремлення способу вчинення навмисного вбивства від необережного слід використовувати ст. 25 Кримінального кодексу України, яка визначає два види необережної поведінки: злочинна самовпевненість та злочинна недбалість.

У першому випадку, тобто за наявності злочинної самовпевненості, при виборі способу поведінки особа переоцінює свої сили чи певні обставини, на які вона розраховує, внаслідок чого і настає смерть потерпілого. Злочинець припускає неправильну оцінку обставин, неналежну оцінку їх як у сукупності, так і кожної з них.

Вчиняючи вбивство в результаті злочинної самовпевненості, особа не передбачає нездатності цих обставин запобігти результатові (інакше вона не могла, розраховуючи на них, бути впевненою у запобіганні

шкоди), але була зобов'язана і могла їх передбачити, якби виявила належну уважність і обачність. Самовпевненість, завищена оцінка винним своїх можливостей у запобіганні суспільно небезпечним наслідкам свого діяння лежать в основі психологічного розуміння вини.

Говорячи про злочинну недбалість як спосіб учинення необережного вбивства, треба зазначити, що такі випадки відбуваються значно частіше, а винний не передбачає можливості настання суспільно небезпечних наслідків свого діяння у вигляді смерті іншої особи, хоча повинен був і міг їх передбачити. Об'єктивний критерій злочинної недбалості виражений у законі словами «повинен був передбачити», а суб'єктивний – «міг передбачити»

Дослідження матеріалів практики та кримінальних проваджень доводить, що переважна кількість вбивств через необережність учиняється шляхом саме дій, а не бездіяльності злочинця.

Щодо способів приховування та вчинення вбивств слід зазначити, що вони не охоплюються єдиним задумом та плануванням у ході підготовки з подальшою реалізацією у механізмі злочину. Тому при одному і тому самому способ і вчинення вбивств через необережність, або ж умисних вбивств, механізми здійснення таких діянь можуть бути різними.

Вчинення вбивства не виключає існування для винного різноманіття способів приховування факту такого вбивства, які спрямовані на невиявлення факту кримінального правопорушення, ускладнення ідентифікації потерпілого, інсценування нещасного випадку чи самогубства потерпілого, знищення слідів своєї причетності до злочинної події. У таких випадках винні особи нерідко закопують труп, знищують одяг, документи, інші особисті речі потерпілого, ховають чи знищують знаряддя вчинення кримінального правопорушення.

Логічно, що інформація про спосіб вчинення таких вбивств залежить від тих конкретних умов, в яких злочинець діяв. У свою чергу, така інформація стає відомою слідчому завдяки процесам утворення слідів. Тому між наведеними елементами криміналістичної характеристики існують кореляційні залежності, що пов'язують їх між собою та взаємно обумовлюють їх.

Таким чином, знання різновидів способів вчинення вбивств з необережності, а також слідів від їх вчинення є необхідною умовою при висуненні версій, визначенні напрямку розслідування, кола осіб, що вчинили злочин.

Взагалі вивчення способів учинення кримінальних правопорушень обумовлено проблемою дослідження впливу особливостей характеристик осіб злочинців на способи протиправних дій. Тобто криміналістичне значення способів учинення злочинів і використання даних щодо них на досудовому слідстві ґрунтуються на властивості їх повторюваності у злочинній діяльності тих самих і різних осіб. Саме виходячи з цього можна створювати певну модель кореляційних зв'язків, що допомагатимуть у розслідуванні кримінальних правопорушень зазначеної категорії.

Список використаних джерел:

1. Колесниченко А. Н., Коновалова В. Е. Криминалистическая характеристика преступлений: учеб. пособие. Харьков : Юрид. ин-т, 1985. С. 22.
2. Криміналістика : підручник / [Шепітько В. Ю. та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Нац. акад. прав. наук України В. Ю. Шепітька ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – 5-те вид., перероб. та допов. – Київ : Ін Юре, 2016. 632 с.
3. Журавель В. А. Розслідування легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом : наук.-практ. посіб. Харків : ТОВ «Одіссей», 2005. С. 28.
4. Фомина А. С. Расследование убийств, совершаемых по сексуальным мотивам // Расследование преступлений против личности : учеб. пособие / под ред. О. Я. Баева. Воронеж : Изд-во Воронеж. гос. ун-та, 1998. С. 95.
5. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 05.04.2001 № 2341-II // Верховна Рада України. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/conv#n110

Ключові слова: вбивство з необережності, спосіб вчинення, досудове розслідування, типові сліди.

Key words: manslaughter, method of commission, pre-trial investigation, typical traces.

ДИНТУ ВАЛЕРІЯ АРКАДІЇВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри криміналістики, кандидат юридичних наук, доцент

THE IMPACT OF CRYPTOCURRENCIES TO THE TERRORIST FINANCING

Technological advances and transformative scientific achievements have changed the familiar way of life and, consequently, criminal behavior as part of human activity. The transition to the digital economy, in addition to positive improvements such as the high speed of transactions, unification of the global payment system, etc., has created new challenges that modern society has to face. More precisely, because of digitalization, the methods and ways of committing some crimes have changed.

In particular, digitalization has led to the improvement and development of traditional types of crime that have been known for a long time. Ordinary criminal activity has shifted to the online space, which has made it more productive and efficient thereby modernizing its characteristics such as speed, anonymity, limitlessness, etc. For example, the Internet and Darknet are used as a platform for the illegal sale of drugs (Silk Road, Evolution, Agora, etc.), and digital payment systems are used for money laundering (Liberty Reserve case, etc.). In addition, crypto-currency is used for pump-and-dump schemes that used to apply to stocks. In the schemes mentioned in